

تورک یوردی

تورکلرک فاندەسنە چالیشیر اون بئش کونده بر چیقار

ییل ۷ - جلد ۱۴ - عمومی صافی ۱۵۵

۱۶ مارن ، ۱۳۳۴ - صافی ۵

ویرمیش اولدقلری وروس حکومت مأمورلری ده
مشتراً حرکت ایتدکری حالدده بو کره روسیه
تورک رئیس لرینی خاقان سابقک آدم لری و آوروپا دده
مستبد چارک واسطه اجرا آتی ماهیتده کوسترمکه
قویولدی لر!

حالبوکه استالینک راس کارده قلمسی ایله
باشلامش اولان روس ارتجاعی قوتلنلرک
چارلک قفقاسیه ده کی تملی قونت وارانسون
واشتوقز موقعی تحکیم ایدر ایتمز ارمنیلر
اطرافنی صاردی لر . تورک رئیس لری ایسه ایش
چارلق طرفدن تعقیب ایدلمکده اولدیغندن
بعضی لری قاچوب قورتولدی لر . دیگر لری ایسه
روس خبسخانه لرینه آتیلدی لر .

مع مافی قفقاسیه ده کی تورک ارمینی حادثه لری
قفقاسیه تورک لری ایچون انباه و تیقت دورلرینک
مبدأئی دییه تلقی اولنه بیلر . بو خصوصه
عائد معلوما تمزی که جک نسخه یه تعلیق ایدیوروز .
پیتدی

فرقه اصلاحیه و جهوت پاشا

بو یوک و قیمتلی همشیره من فاطمه علیه خاتم
اقدینک صوک مقاله لرندده جهوت پاشانک قوزان،
حلب، آطنه طرفلرندده کی خدمتلرندن بحث
ایدیلش . بکا بو یازی لر [فرقه اصلاحیه] نک
نه یاپدیغندن سوز آجیق فرصتی ویردی .

وعدائه سوق ایتک باقی ایله بونلرده « رفاهی »
نامنده بر ترهیب هیئت تشکیل ایتدی لر
جمیت برآبلق ایکی موفقیتلی اجرا آتی ایله آز
برزمان ایچنده روس مأمور و ضابط لرینی عقل
وانصافه رجوع ایتدی ر مکه نائل اولقله بر ابر تورک لر
ایچنده کی قائللری ده جزا لیدر دیکندن - تورک لر
آراسنده کی اتحادی بر درجه یه قدر تأمین ایده بیلدی .
بو حادثه طبعی ایله مجادله یی قولایلاشدیردی .
و « رفاهی » تشکیلاتی ایلر ولدیکه ارمنیلر
مجادله نک پت مشکل اوله جفتی، دعوائی غائب
ایله جک لری آکلامغه باشلا دی لر !

او زمان - ارمنیلر - روس مطبوعاتی،
آوروپا نشریاتی ایله فریاده باشلا دی لر . و طبعی
ایله بو خصوصه تورک لر آنلر ایله رقابت
ایده مدیلر . زیر تورک لر اوزمان نه روس
مطبوعاتی و نه آوروپا نشریاتی ایله هیچ بر
علاقه ده بولمورلردی . بتون حادثه لره یوقاریده
سرد ایتدی کمز مقصدله کندیلری سییت

تورکجه مزده آنالردن قالمه بر لاقیردی
واردر . « سوز سوزی آجار » دیر لر . شعر
وقادین مقاله سی ابراهیم پاشا ایچون بر چوق
دکهرلی یازی لر یازیلما سبه سبب اولدی . شیمدی ده
جهوت پاشا دین سوز آجیق اوزره بولونولور .

باطلی صیرت لرنده یورت طوتمش ایتمش .
 بونلره آفشار (***) دینیلیرمش . بوهرایکی عشرت ده
 ایکنجی درجه ده و یماقلره = اوبالره آیریلشلر ،
 و نه جیرلی ، بوز طوغانلی ، قوزانی کبی آدلر
 آملشر .

بیگرمی اوتوز بیک قادار آتلی چیقاراییله

نه جیرلی یور -

وکلری چوقور

اووادلر یایلایه ،

یایلادلر چوقور

اووایه اینوب

چیقارلر کن بر

چوق فسالقلر

اولورمش .

ایماق بیگنلری

آتلانیرلر ؛ سلا -

حلاتیرلر قادیلر *

قیزلر کینیرلر ،

قوشانیرلر . اک

کوزهل کیلملری

خالسلری یوک

دهوه لرینک

اوزرلرینه سره رک

یوله دوشرلر .

یولده عشرتک قویونسدن ، داوارندن چالمق

ایسته یه و حیواناتک بوزمه سندن قورقارق

سلاحه اکین تارلاسنی بکله یه کویلولر ایله

غاوغالر اولور . کویلر باصیلیر ، ماللر یاغما

ایدیلیرمش .

(**) بوهرایکی عشرت تاسلیجوقیلر زماننده

آناطولی یه برله شمشلردر .

مرعشده بر ییل بولوندم ؛ اطرافنده کی
 کویلدن ، یایلاردن بر چوقلری کزدم
 دولاشدم . فرقه اصلاحیه تک اورالرده نلر
 یابدیغنی کوزومه کوردم ؛ قولانیمله دیکلهدم .
 بوراده ، طوبلادیغیم ، و یازدیغیم شیلردن
 بعضیلرینی یازاچایم . بوندن کیمسه ده و قونق
 فکرم یوقدر .

هله جودت پاشایه

بو یوک بر حرمت

و محبت بسلهرم .

او بو یوک آدمزه

هر تورک کبی

نمده بر دو یغوم

و صایغیم واردر .

کله ایم فرقه

اصلاحیه :

و قتیله بوغا

داغلرینک شیل

صیرتلی اوز -

رینه مرعشدن

ایچ ایله قادار

بو یوک بر تورک

اویماغی کلوب

قومش . فارساق

آدینی طاشیان بو یور وکلر قیشین چوقور

اوواده ، یازین مرعش ، آدیرین و آلبستان

یایلارلرنده اوطورورلرمش . (*) یینه بو یوک بر

تورک اویماغی ده قیصریه دن باشلا یه رق نیسکده

و آره کلی یه دوغرو و بوغا داغلرینک کون

(*) وارساق = فارساق قوجه بیچاق معناسنه

اولارق حالا ای ایله قولانیلیر .

بیروت شهرینک عمومی کورونیشی

اوقوبوب یازمق بیلمه یهن آراوود دوریش
پاشانک ریاستی آلتنه ویریش . هیئت جودت
پاشا - اووقت جودت افندی - دخی آرقاداش
ایدیش .

دوریش پاشا عسکرله کلش ، وورمش ،
قیرمش ، آصمش ، کسمش . صانکه اوصیرالده

تورکستانده حرکت

ایدن روس جنرا -
لرینه بکزه مک
ایسته مش . زواللی
وکیسه سز یوروکلرک
کوکیه کیریت صوی
دوگمش .

قیلیجدن آراتانی ده
کتیرمش ، زده دقنا
رلر ، صیتمه لی
بولکه وارسه او طو -
رتمش ؛ یش اون
کوی و برقضایا یش .
بودکهرلی (!)
خدمه تیرینه قارش
هپسنده بر جوق
نشانلر ویریش .
جودت پاشاده

مرعشه والی اولمش .
اون سکز کون قادار

قالیدقن صوکر اا حکام رئیسلیکله استانبوله آینمش .
فرقه اصلاحیه نک یایدینی کوتولکلری
آکلادیرکن بر جوق اختیارلرک نوکسوز جو جوقلر
کپی آغلادیقلرینی کورمک طالعسرلکنه
هر صوردیغ برده اوغراردم .

بوندن یازیم عصر اولینه قادار یوروکلرک
کوچ زماننده مرعشه دکاتلر قاپانیر ، زنگینلر
اولریدن دیشاری چیقامازلر مش . چونکه یوروک
آتیلرینک دکاتلری باصوب نه بولورلر - یاغما
ایتدکلری همان هر ییل اولانغان برایش ایش .
قصبه لیلر بویله یایدقلری کپی کوچوک

بیرونده امریقان کلیه سی

کویلیلرده داغ
یاشلرینه ، صارب
برلره یورت طوتار -
لر مش . بو کون
مرعش طرفلرنده
جوق فنا و صارب
برلرده کوروله ن
کویله رپ او زما -
نلرده قورونق
ایچون یایلمه شلر
ایش .

جوقور اووانک
او ، توتلی صانی
آتلرینی هپ بو
نه جیرلی ، بوز
طوغانلی یوروکلری
بسله لر مش . بو
آتلرده یوروکلرله
برابر اورته دن
قالقمشدر .

یوقاریده یازدیغ کپی بر جوق فناقلر بو
یوروکلر یوزدن اولور دورورمش . حکومت
یوروکلری - کویا - اصلاح ایتک ایسته مش
و (۱۲۸۱) سنهنده [فرقه جلیله اصلاحیه]
آدیله بر هیئت سفریه ترتیب ایش . بو هیئت

کوز اولوقدر (*) بوایلارک یازلری
 اونز اولدی بیللری ، سازلری
 یهسیر کیتدی کلینلری قیزلری .
 بوزولدی قاناری ، ایل آفشارک

چوقور اوواو مرعش طرفلرنده حالاسویله
 نیلن آشاغیده کی ایکی تورکو بی چاره صاف
 و بیکی تورکلرک اوغراد یقلری فلاکتلری بک
 آجیق و آجیق بر صورتده کوسهریر .

[تورکو]

[ایل بک اوغلو] دیرکه حالر کوچ اولدی
 کوزی قاتلی شهباز لرم نیجه اولدی .
 عثمانیدن آتیمز ئوج اولدی
 ایرمدی چیمماغه آلی آفشارک

ایلقیم ایلقیم بریل آسدی اوغرومدن
 دویدم پریشاندی حالی آفشارک
 آیری ناسا قالقماز اولدی سرمدن
 غربت ایله دوندی یونی آفشارک

پایندی راده سیما پاسا صر فید سویله سیمس بر
 تورکو دهخی بو آجیق اصلحات کوسهریشدر (**)
 (*) مرعش وحوالینده ماضی نقلی صیغی اولش
 بولش شکلنده دکادر. اولوق، بولوق شکلنده در .
 کلش ، اولش بولش دیبه چک بره کلش ، بولوق،
 اولوق دیرلر .
 (**) بوذاتک ترجمه حالی باصیلقمده اولان مرعش
 تاریخنده یازیلیدر .

۱۱۲۵

پادشاهدن فرمان کلدی سیدیم :
 یشیل یایللری کیمه ترکیم ؟ (*)
 یولوموزه اسکان دوشدی کیدهیم
 قاناندی یایلایمی بولی آفشارک

(*) ترکهمک = ترک ایتک

ايش بوقادارلە قالسە برشى دەكل . ار ككلىرى
وكنجلىرى قالمایان اختیارلر ، قادینلر ، چوچوقلر
اسكان اولونمش . نرەلرە ؟ . اك فنا وصیتیمەلى
برلرە ! . چوقور اووانك باتاقلىق طرفلرینسە ،
مرعشك كولارى كنارلرینە زورلە زارلە
اوطوردولمش .

فرقة اصلاحیه نك قوردینی کویلدن بریت
یازایم دە فالنگ بویوکلکینی کوروکوز ! مرعشە
تام آلتی ساعت اوزاقلغندە [ایل اوغلو] آندە
بر کوی واردر . بوکوی درویش باشا طرفدن
قورولمش . اویا بررە کە قارشینسە بویوچک
بر کولک قامیشلقلری ، پیسلکلری کورولور .
قوچولر ناکوبک اوزرنده کی [اوچ تپە] داغنگ
صیرتیرنە قادار کلیر ، ایریشیر .

درویش وجودت باشلار طرفدن
[تاجیرلی = تاجرلی] یوروکلرندن یوزقادار
نەو بورایە یورت طوتدورولور . ایلک ییل
یاریمی قیریلیر ؛ آلتی خانە قالیر . ایکنجی ییل
یکرمی خانەسی داها سونەر . اوتوز خانە
قالیر . بوکون چوروك چاریق (۷۰) قادار نەودن
عبارت اولان بو کویە اطرافدن کلەن بابانجیلر
و کورتلر یدرلە شمشلر : اصل تاجیریلر غائب
اولمق درکلرینە کلشلدردر . اوطوردوقلری
زمانده هر نەودە اک آز اوچ بش دلیتسانی ،
سکز اون چوچوق بولونورمش . بوکون بوتون
کویده (۱۶۴) ارکهک (۱۵۰) قادین و (۹)
قادار چوچوق واردر .

یینە اووقلر هر اوده اک آز یکرمی قادار
آت ، یکرمی اوتوز اینسەک بر قاچ یوز داوار
وار ایمش . شیمدی ایسە بوتون کویده (۷۰)
جامیز ، (۳۰۰) اینسەک (۵۵) اوکوز (۱۰)

ایلیق ایلیق (*) بریل اُسدی اوغر و مدن
دویدم حالی یامان اولمش آشارک
قالقماز اولدی نارا دومان بولومدن
کوردم بولی دومان اولمش آشارک

آلتی طوپ برچلی کلینلر تولدی ؟
اولو بکک کوزی قانیلە دولدی (**)
آشار ایلرینک کللری صولدی
دویدم ایشی کان اولمش آشارک

آو آلاماز شاهینلری ، بازلی
یاغما اولدی کلینلری ، قیزلی
آت اویناتیز غملی آشار دوزلری
دویدم یوردی تالان اولمش آشارک

فرقة اصلاحیه اصلاح ایشنده اینی و خیرلی
برشی یا یامادیکی کی اسكان ایشندهده پک فنا
و آقیری بر یول طوتمشدر .

اصلاح زماننده یاییلان قنقلر اک قانی
یورەکلری ییلە آجیدر . دوشمان مملکتلرنده
دخی یاییلمەسی جائز اولمایان هر تورلو کوتولکلر
بونلرە یاییلمش ؛ داوارلری سورولمش ، ماللری
یاغما ایدیش ، اوبالر ، جادیرلر طوبە دوتولمش ،
کنجلیر ، دلیقانیلر قورشونە دیزلمش ؛ اوزاق
مملکتلرده عسکرلک یایمق اوزرە کونده ریش ،
تورکولرده دخی کورولدیکی اوزرە کلینلر ،
قیزلر اسیر ایدیش .

(*) هر دنك قالین اوقوغه سیله ایلقیم ایلقیم ،
ایلیق ایلیق ، یاواش یاواش دیکدر . یالکروزکار
خصوصنده قوللاتیلیر .

(**) آشار بکدر . ایرانک اسلامقندن
صوکرا اک بوک پادشاهی بولونان نادر شاه ایسته
بو آفتار تورکلرندن ایدی .

تورکله یانمقدن چکیمه مشلر. اورنالی قاص مشلر،
قاورور مشل ..

اصلاح واسکان بویه می اولور ؟. ملت
ومملکت خدمت بومیدر ؟. یوروکلر تربیه به حق
قازانمشلر سه اولک آتاق اولانلرینک جزالری
ویریللی. یاخود باشقه عنصرلره یایدیغمز کی بکلری
اشانلرله ورتبه لرله آوودولمه لی ایدی. چوجوقلر
ایچون سیار مکتبلر آچیلمه لی ده کلیدی ؟.

بوکون آتیه، حلب ولایتلرینده و مرعش
سانجاغنده تورک نفوسی تهلکده در. تورکلرک
یرینی باشقلری طومق اوزره بولونویورلر.

اسکی تورکلری ویا نه اوکلرینه قادار کورتورن
آتلر، هپ [چوقور اووانک قولى قیصه سی]
آدی ویریلن دایانقلی، چویک آتلر ایدی.
بو آتلرک بهلری قیصه، کوزلری ایری، صاعریلری
همان باغداس قوروب اوتوراجق قادار کینش،
آیاقلری قالین و ایری، کیکلری قونت، طیرناقلر.
ینک رنکی سنجایی، قوروقلری بره سورونه چک
قادار اوزون ایدی. بو کورقیلی و اوزون اولان
قوروقلر، یایلارک یشیل نازک چنلری اوزرینه
دائما بوسلر قوندوروردی. یهلهلری قیورجیق،
یورو مهلری چاییق، قوشمه لری نه شکین ؟
هله دوروشلری پک یاقیشقلی، وجودلری
ایسه تورکک وجودی کی دایانقلی ایدی.
کویا تا کیری بو آتلری تورک دلقانلیرینک
آغیر و صاعلام وجودی قوتلی قوللری، قیصه
وقالین باجاقلری ایچون ینک اولق اوزره
یارامش ..

کینش اوموزلی، قیرمیزی چهره لی، سیاه
و چاییق قاشلی، سرت و اوزون بیقلی تورک

قادار آت وار ایمش. او وقتلر قادیلر بیه آتیه
بیندرلر مش. شیمدی یوک صارمق ایچون مرکب
دخی قالمامشدر.

یلدن بیه انسانلری، حیوانلری آزالیور،
وصحتلری بوزولویورمش، یالیکز [۳۳۱] - نه
سند کی صغیر توله تلکند بوکویدن [۳۷۸]
اینه ک، [۸۳] ایری ماندا، [۵۷] اوافق جامیز،
(۲۲) ده چیفت اوکوزی اولمش. سرچهلری
بیه صیتمه طوتان بویه فنا یلره زاواللی خلقی
اوتورتمق دوغر و میدی ..؟

بو فناقلردن یالیکز انسان غائب ایتکله
قورتولماق. وقیله هر یرده آدی صانی بهللی
اولان چوقور اووا آتلرینی هپ بو ته جیرلی
و بوز طوغانلی یوروکلری بهسله زلرمش. بوکون
او آتلرله یوق اولمشدر. ایچ ایلده، مرعش
طرفلرینده، آیدین ایللرینده کوردم. ایلک بهار
کلیر گلز. داوارلر، دوهلر، صغیرلر کندی
کندیلرینه یایلایه وداغه دوغر و چکیایورلر.
برسه یایلایه کوجه یه حیوانلرله انسانلر کی
خاسته لایبورلر ؟ اولویورلر.

بوکون چوقور اووا ده، مرعش اطرافنده
یرله شکرک اوطورمش اولان انسانلرله بت بکیز
قالمامش ؟ بهرلر صولفون، وجودلردر مانسز ..
اینه کلر و اوکوزلر کی قادار قالمشلر : کوچولمشلر.
بکا اوکونچاک زمانلرینی آکلادان اختیادلر
هونکور هونکور آغایورلردی. یوروکلرک
بو صورتیه قیریلما سندن بر فالق داها دوغمش
اوده ارمنی اسقیاسنک تورده مه سی .. یوروکلرک
قورقوسنه باش قالدیرامایان ارمنی قومیه جیلری
صوکر ا میدان بوش بولمشلر. هر تورلو فنانلی

طوپراقلره کوممکه ، چوقور اووانک حیواناته
 ناند ثروتی یوق اتممکه قلماش : دولایسیله
 مرعشده کی چوق دکهرلی برصنعتی ده محو اتمش .
 اوده ساراجلق و ساراجلقه باغلی اولان قازاقلی در .
 وقیله یوزاللی قاداردکان کیجه کوندوزچوقور
 اووانک قوی قیصه لرینه نه کهرلر یاپارلر ؟ قازاقلر ده
 آپهک و صیرمه لرینی حاضرلارلر مش .

بوکون یوزلر ده سونمش . قلماش .. بوقیر
 یلوب کهن انسانلرک ، بوسوندن او جاقلرک ، بویوق
 اولان ثروتلرک ، بو ، اورتادن قالقان صنعتلرک
 کناهلری کیمک بوسونه ؟ ..

نیکده معارف مدیری

بسم آنالای

کنج لرینی ماوی سالوارلریله بوآتلر اوزرند
 کورمک قادار بر ذوق تصور ایدمه م .

یت

آن تورک سرخ لب سوار سمند شد
 یازان خور کیندکه آتش بلند شد .

ایشته فرقه اصلاحیه نک حسن خدمتی (۱۰)
 یوزندن بوکون نه اوینجیلر ، نده او آتلر
 قالمشدر . هر نه قادار بوآتلرک اورتادن قالمسته
 حکومتک صولک زمانلر ده اوردو ایچون لازم اولان
 حیوانلری مارجارستاندن ، شورادن بورادن
 آلمه سی دخی سبب اولارق کوسته ریه ییلر سه ده
 آک باشلیجه سبب بوساکن واسلاح ایشیدر ..
 فرقه اصلاحیه بویه برقاچ یوزیک نقوسی

نمبر خانک رصیتی [*]

سلطانلر فاعلری یغلی چوجوقلرینه ، جیانک علوی
 حکمدارلری انساله .

ودو برمکه مجبور اولدیغ برچوق زحمتلره ، یور-
 غونلقلره ، « لطف الهی و محمد دینک تأثیر مسعود
 ایله » آنلاتدیغ تهلکه لره قارشى - برخزانة نحت
 و اقبال تشکیل ایدمک در .
 بناءً علیه بود - تورلر ، اونلره براقه جف
 ایمراطورلغک بقاسی ایچین صورت اداره و حال
 و حرکتلرند اساس اولسون .

یونلر اون ایکی دستور دن عبارتدر ؛ اهمیتلر-
 ینک الک بلیغ شاهی ، اونلردن نیم ایتدیکم
 استفاده در . اودستورلر سایه سنده بن جهانگیر

بیلیکزه ایچیکزدن چوغیکز - تا کری
 غناییله - بندن صوکرانحت سلطنته چیقاجق در .
 یونک ایچین درکه سزلره ارمغان اولق اوزره
 کندی دستورلریمی برآردیه طویلا یورم . بو
 دستورلره رعایت ، انساله - وقیله نیم قاتلامغه

[*] تیمور طرفندن موافق دبی ایله املا ، بعده
 ابوطالب طرفندن فارسیه و فارسی دن Langlis
 طرفندن ۱۷۷۶ ده فرانسیزجه به ترجمه ایدلش در .
 فرانسیزجه سی ، جنوره (دارالفنون و شهر کتبخانه سی)
 نده موجود اولوب تورکیه یه اورادن نقل اولوغشدر .